

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om pension för arbetstagare ändras.

Enligt den nuvarande ikraftträdelsebestämmelsen har en begränsning gjorts i användningen av sådana intäkter av placeringar som motsvarar skillnaden mellan beräkningsräntan och den ränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret under åren 1997—1999. Enligt bestämmelsen får ett arbetspensionsförsäkringsbolag i fråga om den under nämnda period uppkomna ränteskillnaden inte göra överföringar från det ofördelade till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret. En pensionskassa eller pensionsstiftelse får inte

heller under nämnda period nedsätta motsvarande ansvarsdel.

I propositionen föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen ändras så, att ett arbetspensionsförsäkringsbolag inte får upplösa nämnda ränteskillnad som uppkommit under perioden 1997—1999 i kundgottgörelser under perioden 2000—2005. Samtidigt föreslås att inte heller en pensionskassa eller pensionsstiftelse skall få nedsätta motsvarande ansvarsdel för en sänkning av försäkringspremierna eller understödsavgifterna.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Vid ingången av 1997 genomfördes en omfattande reform gällande finansieringen av arbetspensionerna. I och med reformen ändrades lagen om försäkringsbolag (1062/1979), lagen om pension för arbetstagare (395/1961), lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), lagen om sjömanspensioner (72/1956), lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) och lagen om försäkringskassor

(1164/1995). Syftet med reformeringen av finansieringssystemet var att stärka pensionsanstalternas solvens på det sätt som förändringarna i verksamhetsmiljön för pensionsanstalternas placeringsverksamhet förutsatte. Med stöd av solvensbufferten, dvs. verksamhetskapitalet, kan pensionsanstalterna i allt högre grad göra placeringar i exempelvis aktier och andra objekt som innebär större risktagning än tidigare. Detta förfarande blev möjligt i och med att man för pensionsanstalternas del dels införde sådana krav gäl-

lande solvensen som var anpassade enligt svängningarna i intäkterna från placeringsverksamheten, dels styrde en del av dessa intäkter till verksamhetskapalet. Den fon-dränta som används vid beräkningen av pensionsanstalternas ansvarsskuld sänktes från 5 % till 3 % från och med ingången av 1997. Härvid hade sänkningen av räntan haft som omedelbar följd att man varit tvungen att komplettera fonderna med 70 miljarder mark. Sänkningen av räntan hade dessutom i fråga om nya pensioner lett till ett behov av att höja arbetspensionspremien med flera procentenheter. Till följd av att ett så stort penningbelopp behövdes var en finansiering av den tilltänkta ändringen inte möjlig och därför minskades de fonderade pensioner som pensionsanstalterna svarar för på så sätt att pensionsanstalternas ansvar bibehölls oförändrade när lagarna trädde i kraft.

För att sänkningen av pensionernas fonderingsgrad inte till följd av den ovan beskrivna ändringen skall bli permanent har avsikten varit att den andel av intäkterna av pensionsanstalternas placeringstillgångar som motsvarar skillnaden mellan beräkningsrätan och fondräntan, dvs. ränteskillnaden, på längre sikt skall användas för tryggheten av pensionerna och bevarandet av fonderingsnivån. Under perioden 1997—1999 var det dock med stöd av 4 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om pension för arbetstagare (1293/1996) möjligt att använda den andel av intäkterna av placeringar som motsvarade ränteskillnaden för att stärka pensionsanstalternas verksamhetskapalet. I enlighet med detta får ränteintäkten i fråga inte under perioden 1997—1999 upplösas i arbetspensionsförsäkringsbolagen genom överföringar till kundgottgörelser. En pensionskassa eller pensionsstiftelse får inte heller under nämnda period nedsätta motsvarande ansvarsdel. I pensionskassor och pensionsstiftelser skulle en nedsättning av ansvarsdelen i motsvarande mån minska pensionsanstaltens försäkringspremie- eller understödsavgiftsbehov.

Syftet med de begränsningar som infördes var att förhindra att de medel som var avsedda för finansieringen av arbetspensionerna samtidigt skulle överföras till förmån för försäkringstagarna eller arbetsgivarna.

Beräkningsrätan anger minimibeloppet av de intäkter som krävs i fråga om pensionsanstalternas placeringsverksamhet. Den in-

täkt som motsvarade ränteskillnaden användes tidigare för att bekosta de utgifter som föranleddes av icke-fonderade pensioner. Den ändring som vid ingången 1997 gjordes beträffande användningen av ränteskillnaden för att komplettera pensionsanstalternas verksamhetskapalet inverkar inte på karaktären av dessa medel när det gäller deras syfte vid finansieringen av arbetspensionssystemet. Detta innebär att det ur försäkringstagarnas synvinkel inte kan anses uppkomma en sådan skälighetsbaserad rätt till nämnda medel som föreligger när det är fråga om de försäkringspremier som, i första hand enligt säkerhetsprincipen, uppbärs hos försäkringstagarna. De medel som via ränteskillnaden har insamlats i en pensionsanstalt utgör, beroende på vilken risknivå pensionsanstalten har valt för sin placeringspolitik, en annan typ av andel av det totala verksamhetskapalet. Hos de pensionsanstalter som gått in för en lägre risknivå utgör de genom ränteskillnaden insamlade medlen en större andel av verksamhetskapalet än hos de pensionsanstalter som valt en mer riskfylld placeringsfördelning. Om det skulle vara tillåtet att de genom ränteskillnaden influtna medlen återförs till försäkringstagarna eller arbetsgivarna, kunde detta leda till ett större återställt belopp i fråga om sådana pensionsanstalter som valt en mindre riskfylld placeringspolitik. Det mål som formulerats för placeringen av arbetspensionsmedel syftar dock på lång sikt till en högre intäktsnivå än tidigare. Pensionsanstalterna kan dock använda sådana medel som uppkommit genom ränteskillnaden för att täcka förluster enligt bestämmelserna i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, lagen om pensionsstiftelser eller lagen om försäkringskassor.

På arbetspensionskassan, pensionskassan för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare samt sjömanspensionskassan tillämpas i tillämpliga delar den punkt i 12 a § 4 och 5 mom. lagen om pension för arbetstagare som den här avsedda ikraftträdelsebestämmelsen gäller. De medel som i dessa pensionsanstalter har uppkommit genom ränteskillnaden beaktas då social- och hälsovårdsministeriet fastställer storleken av försäkringspremieprocenten.

De medel som genom ränteskillnaden insamlats i arbetspensionsförsäkringsbolagen uppgår i slutet av 1999 till sammanlagt ca 9

miljarder mark. I fråga om pensionskassorna och pensionsstiftelserna uppgår motsvarande belopp till ca 0,7 respektive 1,8 miljarder mark. Vad gäller arbetspensionskassan, pensionskassan för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare samt sjömanspensionskassan uppgår de medel som insamlats genom ränteskillnaden till inalles ca 1,2 miljarder mark. Dessa medel uppgår således till sammanlagt 12,7 mrd. mk i pensionsanstalterna. Beloppet utgör ca 6,7 % av pensionsansvaret för de egentliga pensionerna vid utgången av 1999.

Eftersom pensionsansvaret ökar årligen, minskar de genom ränteskillnaden insamlade medlens relativa andel till ca 4,4 % i slutet av 2005, och, eftersom solvensbestämmelserna för pensionskassorna och pensionsstiftelserna kommer att tillämpas fullt ut först fr.o.m. ingången av 2006, föreslås att den föreslagna begränsningen skall vara i kraft till utgången av 2005. Eftersom det dessutom i enlighet med 3 a § lagen om pension för arbetstagare förhåller sig så att alla pensionsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet skall behandlas enligt jämlika principer, föreslås att förbudet att upplösa insamlad ränteskillnad skall gälla alla nämnda pensionsanstalter.

I denna proposition föreslås dessutom att författningshänvisningarna i ikraftträdelsebestämmelsen till nämnda lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare uppdateras.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Pensionsanstalterna har under åren 1997—1999 till sina verksamhetskapital överfört ränteintäkten mellan beräkningsräntan och fondräntan. Detta belopp är avsett att stärka pensionsanstalternas solvens med tanke på de variationer som förekommer i intäkterna från placeringsverksamheten. Förslaget orsakar sålunda inga tilläggskostnader för pensionsanstalternas vidkommande.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har social- och hälsovårdsministeriet hört Försäkringskassaföreningen, Pensionsstiftelseföreningen-PSF rf, Arbetspensionsanstalternas Förbund, Försäkringsinspektionen, Arbetspensionskassan, Pensionskassan för utövande konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare samt Sjömanspensionskassan.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000 så att det i förslaget avsedda förbudet att upplösa ränteskillnaden kan fortsätta utan avbrott efter det att det förra förbudet har löpt ut.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1996 om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996) 4 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen som följer:

Utan hinder av vad som bestäms i 12 a § 5 mom. kan sådana intäkter av placeringar som motsvarar skillnaden mellan beräk-

ningsräntan och den ränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret helt eller delvis under åren 1997—1999 användas för överföringar till

det ofördelade tilläggförsäkringsansvar som avses i 14 § 2 mom. lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag eller till det tilläggförsäkringsansvar som avses i 79 § 2 mom. lagen om försäkringskassor eller till den del av pensionsansvaret som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser. Till den del som motsvarar överföringen får arbetspensionsförsäkringsbolaget

inte under åren 2000—2005 göra överföringar från det ofördelade till det fördelade tilläggförsäkringsansvaret och försäkringskassan eller pensionsstiftelsen inte nedsätta nämnda ansvarsdel för en sänkning av försäkringspremierna eller understödsavgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Helsingfors den 5 november 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Eva Biaudet

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1996 om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1293/1996) 4 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen som följer:

Gällande lydelse

Utan hinder av vad som bestäms i 12 a § 5 mom. kan sådana intäkter av placeringar som motsvarar skillnaden mellan beräkningsräntan och den ränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret helt eller delvis under åren 1997—1999 användas för överföringar till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 10 kap. 2 § 2 mom. lagen om försäkringsbolag eller till det tillggsförsäkringsansvar som avses i 79 § 2 mom. lagen om försäkringskassor eller till den del av pensionsansvaret som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser. Till den del som motsvarar överföringen får försäkringsbolaget inte under åren 1997—1999 göra överföringar från det ofördelade till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret och försäkringskassan eller pensionsstiftelsen inte nedsätta nämnda ansvarsdel.

Föreslagen lydelse

Utan hinder av vad som bestäms i 12 a § 5 mom. kan sådana intäkter av placeringar som motsvarar skillnaden mellan beräkningsräntan och den ränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret helt eller delvis under åren 1997—1999 användas för överföringar till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 14 § 2 mom. lagen om *arbetspensionsförsäkringsbolag* eller till det tillggsförsäkringsansvar som avses i 79 § 2 mom. lagen om försäkringskassor eller till den del av pensionsansvaret som avses i 43 § 2 mom. 3 punkten lagen om pensionsstiftelser. Till den del som motsvarar överföringen får *arbetspensionsförsäkringsbolaget* inte under åren 2000—2005 göra överföringar från det ofördelade till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret och försäkringskassan eller pensionsstiftelsen inte nedsätta nämnda ansvarsdel *för en sänkning av försäkringspremierna eller understödsavgifterna.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

